

Posudek k magisterské práci
Pastorační obraz koinónie v ekumenické komunitě bratří z Taizé
ETF, obor Diakonika, září 2012

Autor: Bc. Jiří Mataj, DiS.

Vedoucí práce: Mgr. Petr Jandajsek, M.A.

Počet stran: 124 stran textu + 1 příloha

Téma a cíl: Jiří Mataj ve své magisterské práci zkoumá křesťanskou koinónii a její realizaci v ekumenické komunitě v Taizé. Konečným cílem práce pak je navrhnout, „jaké blaho z jejich souznění plyne nejen pro mladé návštěvníky komunity, ale i pro církve a svět“ (s. 8). Autor v závěru polemizuje s představou, že v Taizé jde o ekumenický eskapismus. Naopak, s kritickým využitím pojmu spirituální ekumenismus (Kasper) dokládá, že z fenoménu „Taizé“ lze těžit takové pastorační náměty, které jsou utopií, jež „na zemi již může existovat a je výzvou svému okolí“ (117; srov. Libanio).

Práce se pohybuje v rozmezí ekumenické a praktické teologie.

Postup a metoda: Práce má teoreticko-praktický charakter. První čtyři kapitoly se věnují pojmu koinónie, postupně ve vztahu k církvi, k Božímu království a ekumenismu. Zmíněna je také její necírkevní analogie. V těchto kapitolách pracuje autor s odbornou literaturou. Další dvě kapitoly (5-6) představují komunitu v Taizé a identifikují její pastoračně významné momenty. Kromě poznatků z literatury zde autor průběžně prezentuje také výstupy z vlastního šetření, ve kterém se dotazoval 110 respondentů, kteří mají vlastní zkušenost z návštěvy Taizé. Autor si je vědom, že nelze přeceňovat výpovědní hodnotu šetření, které má spíše charakter ankety. Její zařazení ovšem vhodně upomíná, že autor řeší živé a pastoračně významné téma. Práce kulminuje v sedmé kapitole, ve které autor navrhuje řadu pastoračních aspektů, které by mohly být přenositelné i do tradičnějšího církevního prostředí.

Silné a slabé stránky: Práce je koherentním pojednáním o zvoleném tématu, dobře využívající dostupné zdroje. Oceňuji, že autor pracuje s koinónií v jejím integrálním pojetí, tedy, že doceňuje její vertikální i horizontální rozměr a nestaví je proti sobě (s. 36 – mírotvorná a bohoslužebná funkce koinónie; dále s. 51nn). Koinónie jde za přirozenou náklonnost a má být otevřená i tomu člověku, který je jiný než já: Bůh je ten, kdo svolává do společenství. Oddíl 4.4 pěkně řeší problém identity a smíření: vědomí identity vzniká v dialogu s druhým, jiným, než jsem já.

Zásadní výhrady mám tři. Dvě se týkají jistého eklesiocentrismu. V oddíle 2.2.1 píše autor o *ubuntu*. Zaznívá zde zbytečná nadřazenost křesťanství. Kladu si otázku, zda je nutné „jiné“ hned poměřovat „vlastním“? Není jeho hodnota právě v jinakosti nepřeveditelné na námi definovanou universalitu? Navíc – pokud platí, že křesťanská koinónia není mono-kulturní koncept (což ale neznamená, že je nad kulturami), proč neuvažovat také o zasazení *ubuntu* do jiné kultury?

V oddíle 2.2.3 čteme, že „koinónia, která přináší světu mír, je bez křesťanů nemožná a bez církve obtížně myslitelná a udržitelná“. I když platí, že církev je povolána být znamením a nástrojem jednoty lidstva (jak autor sám uvádí na s. 44, kde cituje LG 1), mluvit o nemožnosti míru bez církve je příliš. Hrozí, že si osobujeme pozici, která náleží Bohu, a úkol, který nás nemůže než vést k malomyslnosti.

K tomuto okruhu ještě patří výhrada proti použití výrazu „korekce“, když autor hovoří o vztahu Starého a Nového zákona (s. 18). Zde i jinde by bylo třeba více pozornosti věnovat kontinuálnímu významu jiných náboženství (pro svět, pro spásu jejich členů, pro křesťany).

Třetí výhradu mám k použití metafory „zaslepeného světa“ v oddíle 3.2.2 a jinde. Pokud není tato zaslepenost dějinně konkretizovaná, potenciál metafory něco sdělit zůstává nevyužit. Tutéž výhradu mám k větě: „Universalitu staví (Ježíš) nad nacionalitu a mír nad násilí“ (s. 41). Jakou universalitu? Jaký mír? Evangelijní Ježíš přece nehlásá universální ideje a smíření se s nespravedlností.

Několikrát také autor píše zjevně bez opory v teorii či doložené praxi (oddíl 2.2.2, poslední věty oddílu 3.1.2).

Zhodnocení: Autor prokázal schopnost samostatně pracovat s literaturou a tvořivým způsobem zpracovat zvolené schéma. Za určitý nadstandard považuji doplnění práce o vlastní schémata a grafy.

Autor prokázal dobrou orientaci v odborné literatuře ve vybraných okruzích (komunita Taizé, pojem koinónia, ekumenická teologie). Kromě češtiny pracuje také se zdroji v angličtině a v němčině. Rozsah doložené literatury splňuje požadavky na magisterskou práci. Citace a odkazy jsou jednotně provedené.

Jazyk autora je neotřelý. Bohužel se mu ale nepodařilo odstranit gramatické chyby: několikrát chybu ve shodě podmětu s přísudkem a obrovské množství chyb v interpunkci. Doporučuji práci opatřit opravným listem (Errata).

Po formální stránka je práce jinak v pořádku.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení B – velmi dobře.

K obhajobě nabízím následující otázky:

1. Z čeho autor usuzuje, že „svět“ nazírá na křesťany s nedůvěrou kvůli tomu, že jsou institucionálně rozdělení (s. 60)? Nepřeceňuje autor schopnost světa rozlišovat mezi křesťany?
2. Teorie, která rozlišuje mezi empirickou církví jako náboženskou společností, která si chce Boha přisvojovat, a církví, která ponechává Bohu svobodu (s. 49), možná vykazuje určitou naivitu. Platí, že každá empirická-viditelná církev si Boha vždy přisvojuje? Jak poznám církev, která ponechává Bohu svobodu?

Petr Jandejsek, 13. září 2012